

Velatice (okr. Brno-venkov)**„Velatický Široký“, parc. č. 248/3.**

Mladohradištní období (RS4). Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1998789N, 16.7507228E

Při stavbě rodinného domu na parcele č. 248/3 bylo dokumentováno několik typických zásobních jam z mladohradištního období. Jde o další odkryv v rámci dlouhodobě zkoumané polohy „Velatický Široký“ (naposledy Geislerová, Parma eds. 2018, 319–320).

Literatura

Geislerová, K., Parma, D. (eds.): *Výzkumy – Ausgrabungen 2011–2016*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Summary

During the construction of a family house in the ‘Velatický Široký’ field in Velatice (Brno-Country District), several typical storage pits dating to the Late Hillfort period (ca 11th century) were recorded.

David Parma

Velehrad (okr. Uherské Hradiště)**Les Rákoš, parc. č. 1300/1.**

Středověk, novověk. Ojedinelý artefakt. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezů: Slováké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.1176208N, 17.3769628E

V roce 2016 nalezl O. Vénos v rámci preventivní detektorové prospekce v lese Rákoš při severozápadním okraji katastrálního území města Velehrad soliterní záštitný trn z tesáku. Místo nálezů se nachází ve svažitém terénu nad pravým břehem říčky Salaška, která je levostranným přítokem řeky Moravy. Nadmořská výška nálezové polohy činí 275 m.

Jedná se o záštitný trn s plochou hlavicí se zvlněným okrajem, stylizovanou do podoby mušle. Hlavice trnu je u spodní hrany perforovaná dvojicí kruhových otvorů. Obě plochy hlavic trnu jsou zdobeny jemnými rytými, paprscitě rozloženými liniemi (obr. 51). Celková délka je 44 mm, maximální tloušťka 6 mm, hmotnost 24,19 g.

Obr. 51. Velehrad. Soliterní železný záštitný trn tesáku. Foto Z. Schenk.

Fig. 51. Velehrad. Solitary iron side guard of a dussack. Photo by Z. Schenk.

Popisovaný exemplář z Velehradu lze zařadit mezi záštitné trny typu t6 s hlavicí v podobě mušle, které lze rámcově datovat od závěru 14. století do 1. poloviny 16. století (Žákovský 2014, 427–431, obr. 368). Předmět patrně souvisí s aktivitami probíhajícími v období pozdního středověku v okolí velehradského cisterciáckého kláštera, od jehož západní vstupní brány je místo nálezů vzdáleno 2 km severozápadním směrem.

Literatura

Žákovský, P. 2014: *Tesáky a problematika jednosečných zbraní středověku a raného novověku*. Rkp. disertační práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Archiv závěrečných prací Masarykovy univerzity. Dostupné také z: <https://is.muni.cz/th/brvjl>.

Summary

The solitary decorated iron side guard of a dussack (type t6) from the Velehrad cadastral area (Uherské Hradiště District) was found in 2016 during a metal detector survey in the Rákoš Forest on the right bank of the Salaška Stream. The artefact can be dated from the late 14th century to the second half of the 16th century (Fig. 51).

Zdeněk Schenk

Velké Losiny (okr. Šumperk)**Ul. Zámecká č. p. 268, parc. č. 1.**

Pozdní středověk, novověk – industriální období. Zámek/zámeček/vila. Skupina/sít sond. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84: 50.0235086N, 17.0312981E

Ve dnech 8.–26. 7. 2024 pokračovala další etapa archeologického výzkumu na zámku ve Velkých Losinách, která proběhla v rámci přípravy projektu odvlhčení přízemí Vysokého zámku (Novák 2024). Realizováno bylo celkově pět drobných sond (S6–S10; obr. 52).

Sonda S6 byla umístěna v místnosti, v jejímž severovýchodním rohu je dochována soustava otopných zařízení zhruba z 1. čtvrtiny 20. století, zřízených na místě starší černé kuchyně (Vítek 2024, 53–54). Po začistění severní části povrchu místnosti od suťového zásypu byla v ploše zaznamenána maltová lůžka (minimálně dvě úrovně – K1106 a K1107) s otisky po odstraněné cihelné dlažbě. Podlahy byly přivedeny až ke zdivu (K1908), které místností procházelo ve východo-západním směru a na jehož povrchu byl zbudován cihlový tah (K1900) pro otopné zařízení v severovýchodním rohu (K1907). Zdivo mělo charakter litého smíšeného základového zdiva pojeného pevnou, světlou, dosti vápennou maltou a odpovídalo základu východní obvodové zdi místnosti (K1910), se kterým bylo provázáno. Za tímto zdivem (severněji) byly odkryty pokračující pozůstatky maltového lůžka dlažby (K1108) s jednou zachovanou řadou cihlové pokládky (K1901). V severovýchodním rohu místnosti maltové lůžko chybělo, proto zde byla umístěna sonda S6. Východní hrana sondy byla určena obvodovou zdí (K1910) místnosti a jižní pak na ni kolmo vedeným základovým zdivem (K1900). Od tohoto zdiva vznikl ve vzdálenosti 1,4 m profil tvořící severní hranu sondy. Východní okraj určoval konec maltového lůžka (K1110 a K1111). Již v prvotní fázi začistování a odkryvu jsme při východním okraji narazili na zdivo (K1902), od kterého se odlouply pozůstatky maltového lůžka s fragmenty cihlové pokládky a odkryly omítnutou část zděné konstrukce.